

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Кенгеш

Республикагъа ачылгъан айныу онгла - экономикабызны файдалы бёлюмюне себеп болууна магъаналы атламды

Тюне Нальчикде Къабарты-Малкъарны Башчысы Юрий Коковну бла Россей Федерацияны Шимал Кавказны ишлери жаны бла министри Лев Кузнецов, КъМР-ни Правительствосуну Председатели Мусукланы Алий, республиканы министрволарыны бла ведомстволарыны оюучулары да къатышхандыла.

Анда сёлеше, КъМР-ни Башчысы «Шимал-Кавказ федерал округну 2025 жылгъа дери айнытынуу» къырал программасын толтурур муратда республиканы социальный-экономика айныууна подпрограммасын жарашдыргъа кереклисин айтханды, аны баш амалларын да туура этгенди. «Бизге ачылгъан онгла – КъМР-ни экономикасыны файдалы бёлюмюне кеп жылланы алгъа тутхучулукъ этиуге элген магъаналы жолду. Алай федерал ара ахчаны бошуна берлик тойолдоу, хар проектни да къыйматлылыгын шарт кёрюзторге керекди», - дегенди КъМР-ни Башчысы.

Лев Кузнецов а, республикада болумну юсюнден айта, социальный сферада иги жанына тюрленуле эсленгенлерин чертгенди. Ала, министр оюм этгенден, «россейникилеге жуукъдула, бир-бир кёрюмюле уа озгъан окуна этедиле». «Шимал

Кавказны курортлары» ОАО эмда «КРСК» ачыкъ акционер общество къырал программаны аха бла жалчытынуу магъаналы амалларыдыла. «Биз аланы ишлерин тинтгенбиз, баш магъаналы жумушланы бла борчланы бирге тийишдиргенбиз. «Шимал Кавказны курортлары» бла байламлы былай оюу этгенбиз: 2020 жылгъа дери битеу уллу инвестицияланы юч курортха берирге: Элбрусха, Архызгъа бла Ведучиге. Элбрусха уа биз халкъла аралы курортха къарайбыз, ол себепден анга излемле да башха боллукъдула», - деп чертгенди Лев Кузнецов. Ол Къабарты-Малкъарны

социальный-экономика айныууна подпрограммасы жарашдырылгъа эмда быйыл 1 октябрде къабыл этиуге берилрге кереклисин эсге салгъанды.

Республикада болган кезиуде Лев Кузнецов социальный магъаналы эмда агропромышленность объектеде да болгъанды. Ол санда Огъары Жемталада 320 жери боллукъ школну къурулушу къалай баргъанын да кёргенди. 2016 жылда сентябрьге бу окуу юй эшиклерин ачарыкъды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительство суну пресс-службасы.

ТЮБЕШИУ

Базындыргъан программа

Тюне Нальчикде Къабарты-Малкъарны Башчысы Юрий Коковну бла Россей Федерацияны Шимал Кавказны ишлери жаны бла министри Лев Кузнецовну эки жанлы ишчи тюбешиулерин болгъанды.

Аны кезиуде «Шимал-Кавказ федерал округну айнытынуу» 2025 жылгъа дери жарашдырылган къырал программасына кере КъМР-ни социальный-экономика айныууна баш жоллары сюзюлгендиле.

Къабарты-Малкъарда саулу къаулауна бла билим берилге кезилерге эмда болуштурге тюшерикди. АПК-гъа, промышленностьха, туризм-рекреация комплексге энчи магъана берилликди. «Элбрус бизге къуру Россейники угъай, битеудуния даражалы курортду», - деп чертгенди Лев Кузнецов.

Юрий Коков министрвоу башчыларына республикагъа къайгырылулукъ эмда болуштурге этгенлей турганлары ючюн жүрек ыразылыгын билдиргенди, аны хайырындан артыкъ магъаналы ишлени тамамлауда къысха заманын ичинде алгъа уллу атлам этерге къолдан келгенин чертгенди.

ПРИЁМ

Бир ыйыкъны ичинде тийишли мадарла этерге буюрулгъанды

Тюне Къабарты-Малкъарны Башчысы Юрий Коков анга тилеклери эмда тарыгъулары болган адамла бла кезиуде тюбешиулерин болгъанды. Бу жол анга приёмгъа Терк, Май эмда Зольск районда жашагъанлары къаууму келгенди. Аланы тилеклери бир-бир социальный жумушла, жашау журтла эмда башха жарыула бла байламлы эдиле. Алагъа кере, бир ыйыкъны ичинде тийишли мадарла этерге буюрулгъанды. Жылны башындан бери КъМР-ни Башчысында приёмда 196 адам болгъанды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительство суну пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны жамауат кенгешчисини юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны БУЙРУГУ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына консультация болушлукъ этиуно кючлендирир муратда Чеченланы Ахматны жашы Ануарны Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны жамауат кенгешчисине салыргъа.

КъАБАРТЫ-МАЛКЪАР
РЕСПУБЛИКАНЫ БАШЧЫСЫ Ю. КОКОВ
Нальчик шахар, 2015 жыл 10 сентябрь, №113-РГ

Х.А.Бердовну Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны членине къабыл кёрюно юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

«Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законна тийишлиликде бегим этеме:

1. Х.А.Бердовну – жамауат къуллукъчуну – Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны членине къабыл кёрюрге.

2. Бу Указ анга къол салынган кюнден башлап кючоне киреди.

КъАБАРТЫ-МАЛКЪАР
РЕСПУБЛИКАНЫ БАШЧЫСЫ Ю. КОКОВ
Нальчик шахар, 2015 жыл 10 сентябрь, №125-УГ

Оюм

Юрий Коков Сириядан къачхынчылагъа Россейге келирге эркинлик бериуну дурус кёргенди

РФ-ни Президентинде Граждан обществовну айнытыу эмда адамны эркинликлери жаны бла советни Сириядан къачхынчылагъа Россейге келирге эркин этерге деген чакъыруу юсюнден хапар кенг жайылгъанды. Аны юсюнден кесини оюмун айта, КъМР-ни Башчысы Юрий Коков былай белгилегенди:

«Къабарты-Малкъаргъа Сириядан эки минг чакълы бир адам къачып келгенди. Аланы асламысы ата-балалары Кавказда жашап тургъан черкеслиледиле. Бюджетден тышында мажарылган ахчагъа алагъа сексенден артыкъ юй алынып, аланы иеликлерине берилгенди.

Жаш сириячыладан да кеплери Россейни даражалы вузларинда окуйдула (КъМР-де уа – эки жүзге жууугъу). 170-ден артыкъ сириячы сабий КъМР-ни школларында окуйдула эмда школгъа дери билим бер-

ген учрежденилагъа жюриудюле. Жамауат организацияла да бу ишге уллу себеплик этедиле. Республикада къачхынчылагъа дарманла, мебель, кийимле алыргъа аха къыйылады, ала мындагъы жашаугъа юйренрича мадарла да этиледиле.

Алай а къачхынчылабыз деп терорчу организацияланы боевиклери кир ниетле бла къыралгъа ётюп къалыргъа боллукъларын да унутургъа жарарыкъ тойолдоу. Аланы

жолларын кесер ючюн, энчи мадарла керекдиле.

Быйыл 7 сентябрде КъМР-ни Башчысы, Черкескеде россейли басма органыны сорууларына жууапла бере, былай чертип айтханды: «Битеу дуняда да геополитика болумдан хыйсап этип, биз къыралыбызда халны бузар ючюн бир затдан арха турмазлыкъ кючле болгъанларына тышонгенбиз. Ала не тюрлю сылтауну да хайырланадыла, ол санда «черкес проблеманы» да.

Кертиси бла уа ол жокъду – биз келишмюлке тынч-ырахат жашайбыз. Шарт айтханда уа, бююнлюкде Россей адыгла (черкесле) кеслерини къыраллыклары болган, ана тиллерине да къырал даража берилген, миллет адет-төреле, адеп-къылык, маданият, адабият да сакъланыр ючюн битеу онгла къурулган жангыз къыралды».

ПРАВИТЕЛЬСТВО

Ёксюз сабийлени къайгысын кёргендиле

КЪМР-ни Правительствосуну кезиулю жыйылуунда жашау журтла коммуналный тёлеуле ючюн субсидияла берюню низамы тохташдырылганды, Къабарты-Малкъарда сабийлени юйорде жашарга эркинликлерин жалчытуу жаны бла программага тюзетиуле кийирилгендиле. Битеу да бирге 15 бегимни проекти къабыл кёрюлгенди. Кенгешни премьер-министр Мусукланы Алий бардырганды.

Биринчиден, жерлени катэгорияларын алышындыруу бла байламлы бегим сюзюлгенди. Профильли министр **Азрет Бишенов** англатханыча, тау жайлыклада 3 гектар участка эл мюлкге жараулудан промышленый магъаналыгыа кёрюлгенди. «Алайда зыгыр алынырыкъ карьер боллукъду. Анда он ишчи жер ачылыккъды, муниципалитетге жер ючюн тёленген аренданы ёлчми 100 минг сомгъа кёбейирикди», - дегенди ол.

Жыйылууда жол фондну резервин табийгат неда техноген кыйынлыкъланы хатасы этген жолланы тапландыруугъа бёлуюню жорукълары, андан сора да, фондну къурауунда жыйылган ахчаны къоратыууну низамлары да жангыдан сюзюлгендиле.

2015-2017 жыллада Къабарты-Малкъарда сабийлени юйорде жашарга эркинликлерин жалчытуу жаны бла программага тюрлениуле кийирилгендиле. Урунуу, иш бла жалчытуу эм социальный къоруулау министр **Тюбейланы Альберт** айтханыча, республика Къыйын жашау болумгъа тышген сабийлеге болушукъ этиу жаны бла фондну грантын къытханды. Правитель-

ствону бла бу организацияны араларында келишим къабыл кёрюлгенди. Анга тийишлиликде фонд республикагъа 30 миллион сом бёлгенди. «Быйыл тамамланылыккъ жумушлагъа ахча берилгенди. Программага кийирилген тюрлениуле аны бла байламлыдыла», - дегенди министр.

Культурада эм искусствода ишлегенлеге къырал стипендияны тёлеуню низамы да тюрлендирилгенди. Профильли министр **Мухадин Кумахов** билдиргенди, энди ахча министрствону бойсунуунда болган учрежденилагъа ётдюрюлюккъю, ызы бла ол стипендия алганлагъа юлешинирикди.

Жашау журтла-коммуналный милк ючюн тёлеулеге субсидияланы тохташдырууну стандартлары да къабыл кёрюлгендиле. Къурулуш эм ЖКХ жаны бла министр **Анзор Тутуковну** айтханыча кёре, документ федерал излемлеге эмда КЪМР-ни Башчысыны Парламентге Посланиясына тийишлиликде жарашдырылганды. Андан сора да, тарифле кёрюлгендиле да эсге алыннганды. Алай бла кеслери жашаган пенсиячылагъа ол

ёлчем 12 процент, къалганлагъа уа, алгын жылладача, 15 процент боллукъду. «Республиканы бюджетинде субсидияланы тёлеуге 165,3 миллион сом барды», - дегенди ол.

Элбрус районда Азаудан Терс-Къолгъа дери къурулушлеге эм ырыгъа къажуу сооружеияны ишлетиу жаны бла къырал контрактны багъасын кёрюрюню юсюнден закон да къабыл кёрюлгенди. Анзор Тутуков билдиргенди, къурулуш «Россейни Юг жаны» федерал программаны чеклеринде 2008 жылдан бери бардырылады. «Андан бери уа къурулуш-монтаж ишлени багъасы ёсгенди», - дегенди ол. Министрлени кабинетни документни къабыл кёргенди, ызы бла ол Парламентни къарауна берилликди.

Кенгешде бегимлени уллу къауумуна Правительствону структурасында болган тюрлениуле бла байламлы редакция тюзетиуле кийирилгенди, ол санда Тыш къыраллада жашаган ата журтлуларыбызны ишлери жаны бла, КЪМР-де Миллетле эмда динле аралы халла жаны бла правительстволу комиссияла толтуруучу власть органланы структурасы бла келишдирилгендиле.

Жыйылууда башха бегимле да сюзюлгендиле эм къабыл кёрюлгендиле. Анга КЪМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Кодзоков**, федерал инспектор **Владимир Канунников**, КЪМР-ни Конституция сюдюню таматасы **Гельялханы Абдуллах** эм башха да къатышхандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну БУЙРУГУ

2015 жыл 28-чи июль Нальчик ш. №485-рп

Адыгланы (черкеслени) кюнюне аталган байрам ишлеге тынгылы хазырлангыр эмда аланы къураулулу бардырыр ючюн:

1. Адыгланы (черкеслени) кюнюне аталган байрам ишлеге хазырлангыр эмда аланы бардырыр жаны бла энчи комитет къураулау эмда аны къауумун бу буйрукъга этилинген къошакъга кёре къабыл кёрюрге.

2. Къурау комитет Адыгланы (черкеслени) кюнлерине аталган байрам ишлени планын жыл сайын жарашдырырга эмда къабыл кёрюрге керекди.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну 2014 жылда 9-чу сентябрьде чыгарылган 559-рп номерли буйругу ючюн тас этгенге санарга.

4. Бу буйрукъ къалай толтурулганына контроль этиуню Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели орунбасары – Къабарты-Малкъар Республиканы билим беруи, илму эмда жаш тёлуюню ишлери жаны бла министри Н.Г. Емузованы боюнуна салырга.

Къабарты-Малкъар Республиканы
Правительствосуну Председателини
къуллугъун толтургъан

М. ДАДОВ

Къабарты-Малкъар Республиканы
Правительствосуну 2015 жылда 28-чи июльда
чыгарылган 485-рп номерли буйругу бла
къабыл кёрюлгенди

**Адыгланы (черкеслени) кюнюне аталган
байрам ишлеге хазырлангыр эмда аланы
бардырыр жаны бла къурау комитетни**

КЪАУУМУ

Емузова Н.Г. - Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары – Къабарты-Малкъар Республиканы билим беруи, илму эмда жаш тёлуюню ишлери жаны бла министри (къурау комитетни председатели)

Кумахов М.Л. - Къабарты-Малкъар Республиканы культура министри (къурау комитетни председателини орунбасары)
Ахочов К.М. - Чегем муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгына кёре)

Бепайлан С.У. - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Граждан обществовну институтларын айнытуугъа себеплик этиу эмда адамны эркинликлери жаны бла комиссияны жууаплы секретары (ыразылыгына кёре)

Болотоков В.Х. - Терк муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысыны къуллугъун толтургъан (ыразылыгына кёре)

Вороков В.Х. - Россейни Культура фондуну Къабарты-Малкъарда бёлуюню председатели, Къабарты-Малкъар Республиканы Кинематографистлерини союзуну правленийни председатели (ыразылыгына кёре)

Дзамихов К.Ф. - «Гуманитар тинтиуени Къабарты-Малкъар институту» федерал къырал бюджет илму учрежденианы директоруну къуллугъун толтургъан (ыразылыгына кёре)

Казанчева Л.Б. - Къабарты-Малкъар Республиканы Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетни председатели

Канунников А.Д. - «Орус культураны бла тарыхны «Вече» биригиу» жамауат организацияны таматасы (ыразылыгына кёре)

Къарчаланы А.Х. - Къабарты-Малкъар Республиканы культура министрини орунбасары (къурау комитетни жууаплы секретары)

Кодзоков М.М. - Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгына кёре)

Курашинов А.В. - Къабарты-Малкъар Республиканы Граждан обществовну институтлары бла байламлыкъла жюрютуу эмда миллетлени ишлери жаны бла управленийсыны башчысы

Муртазаны Б.С. - Черек муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгына кёре)

Паштов Б.С. - Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Культура, граждан обществовну институтларын айнытуу эмда асламлы информация органла жаны бла комитетини председатели (ыразылыгына кёре)

Ромашкин И.К. - Къабарты-Малкъар Республиканы ич ишле министри (ыразылыгына кёре)

Сохроков Х.Х. - Халкъла аралы черкес ассоциацияны президенти (ыразылыгына кёре)

Темирканов Г.Ж. - «Россейни Художниклерини союзу» Битеуроссей чыгармачылыккъ жамауат организацияны Къабарты-Малкъар Республикада Художниклерини союзу правленийни председатели (ыразылыгына кёре)

Хафиц М.М. - «Адыгъ псалъ» газетни редакциясы» къырал учрежденианы баш редактору, «Адыгъ Хасе» Къабарты-Малкъар республикалы жамауат организацияны таматасы (ыразылыгына кёре)

Хуштов А.В. - Къабарты-Малкъар Республиканы спорт министри

Чеченланы А.А. - Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны председатели (ыразылыгына кёре)

Шогенов Ш.Х. - Къабарты-Малкъар Республиканы Архив службасыны башчысы

Ячный И.В. - Прохладна муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысыны къуллугъун толтургъан (ыразылыгына кёре)

Айырыула

Жангы схема шахарчы эм элчи айырычуланы да сейрлерин тергерге болушурукъду

Къырал Думагъа 2016 жылда бардырыллыккъ айырыулары жорукъларына тюрлениуле кийирилгендиле. Ала айырыу округла бла байламлыдыла. РФ-ни Ара айырыу комиссиясы 2 сентябрьде бир мандатлы айырыу округланы бёлуюню жангы схемасын къабыл кёргенди.

Ол жангылыккъ регионлада сюзюле турады. Аны юсюнден кесини оюмун Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны председатели Вячеслав Гешев да айтханды.

Ол аллай оную депутатла айырыуу жангы системасы (къабыл), къыралны административ-территориялы юлешиную тюрленнгени эмда Федерацияга жангы субъектле – Кърым бла Севастополь – къошулганлары бла байламлы этилгенин чертгенди.

Бир мандатлы округладан 225-си къураулангы, деп билдиргенди республиканы Избиркомуну таматасы. - Ала регионда эсепге тышген айырычуланы санына кёре бёлуюнгендиле, алагъа шахарла киби, элле да киргендиле. Аллай схема

законнга кёре 10 жылны хайырланлыккъды. 2015 жылны 5 декабринден кеч къалмай ол юридический кюч алырга тийишлиди. Ол кюннге законну Къырал Дума эмда Федерация Совет да къабыл кёрюрге, Президент къол салырга эмда басмаланылгырга керек боллукъду.

Айырыу округланы бёлуюню 2003 жылда жюрюген амалындан эсе жангысы кыйиматлы боллукъду деп оюмлайды Вячеслав Гешев. Ол Федерацияны субъектлерини уллу шахарларыны кесек-кесеклерин, административ араланы, гитче

шахарланы бла элени бир мандатлы округда бирикдирирге онг бередди. «Мен акъыл этгенден, жангы схема шахардагыланы киби, элде айырычуланы да сейрлерин эсге алырга себеплик этирикди», - дегенди ол

Къабарты-Малкъарны юсюнден айтханда, аны Айырыу комиссиясыны таматасы билдиргенге кёре, республикада айырычуланы санына кёре жангыз да бир мандатлы айырыу округ къураулау белгиненеди.

ЖЫЙЫЛЫУ

Хазратали Бердов - Жамауат палатаны башчысы, Атталананы Жамал - аны орунбасары

Бирси кюн КъМР-ни Жамауат палатасыны кезиуонден алгъа болган пленар жыйылыуунда аны башчысы Чеченланы Ануар къуллугундан кетип, аны орунуна Хазратали Бердов сайланганды.

Палатаны таматасыны орунбасары Людмила Федченко ангылатханыча, Ануар Ахматович башха ишге кѣчгени бла байламлы аны къуллугундан эркин этерлерин эмда палатаны къауумундан да чыгъарырларын тилегенди. КъМР-ни Башчысыны буйругу бла Чечен улу аны жамауат кенгешчисине салынганды.

Ачык къол кѣторюу бла палатаны келечилери Чеченланы Ануарны заявлениясын къабыл кѣргенди. Коллегаларына ыразылыгын айта, ол аланы профессионал сынаулары уллу болгъанын белгилегенди.

«Бир жылны ичинде законланы уллу къауумун сюзгенбиз, битеу комиссияла бла комитетле да иги ишлегенди. Баш жетишмилерибизден бирине уа Бизнесни институтун жабаргъа къоймагъаныбызны санаргъа боллукъду. КъМР-ни Жамауат палатасыны къыралда магъанасы ѳсгенди. Мындан ары да республикада жашагъанланы сейирлерин къоруулау жаны бла къыйын эм жууаплы ишни бийик даражада толтуруусуз деп ийнама», - дегенди.

КъМР-ни Жамауат палатасыны таматасына тийишли кѣргенди.

Суратда (ондан солгъа): Атталаны Жамал, Хазратали Бердов, Людмила Федченко эм Заурби Нахушев.

Аны кандидатурасы жанлы болуп оруслуаны «Вече» миллет-культура араларыны таматасы Анатолий Канунников, КъМР-ни Нотариальный палатасыны таматасы Ануса Целоусова, Къабарты-Малкъар къырал аграрный университетни келечиси Уяналаны Борис да сѳлешгенди. Ала да Хазратали Александровични кѣп жылланы къырал къуллукълада ишлегенин, адамла анга ийнанганларын чертгенди.

«Ол хар кюнюн да республиканы айныуна жоралагъанды. Аны бла бирге ишлерге, андан болушлукъ табаргъа да тынч боллукъду», - дегенди Анатолий Канунников. Ануса Целоусова уа Жамауат палатаны башчысы къаллай болургъа кереклисини юсюнден кесини оюмларын айтханды. «Ол, адамлагъа тынгылай, аланы жарсыуларын эшите, ангылай билирге керекди», - дегенди.

Людмила Федченко уа Хазратали Бердов он жылдан аслам заманы Нальчик шахаргъа башчылыкъ этгенин, бу къуллукъда адамланы жанындан хурмет тапханын эсге салганды. «Ол а власть

органланы бла жамауатны араларында байламлыкъланы къурауда артыкъда магъаналыды», - деп къошханды.

Алай бла палатаны келечилери барысы да, бирча къол кѣторюп, таматарларына Хазратали Бердовну сайлагъандыла. Ол, ыразылыгын билдире, республиканы айныуна себеллик этер ючюн къолдан келгени аймазгъа сѳз бергенди.

Бизы бла палатаны башчысыны орунбасары Руслан Жанимов кесини ыразылыгы бла аны бу къуллукъдан эркин этерлерин тилегенди. Жыйылгъанла аны да къабыл кѣргенди. Бу къуллукъгъа уа Хазратали Бердовну айтханы бла «Заман» газетни баш редактору Атталаны Жамал тийишли кѣрюлгенди. «Жамал Жабиновични бу къуллукъда сынау уллуду. Аны бла бирге ишлесем, бек ыразы боллукъ эдим», - дегенди. Палатаны келечилери, анга ыразылыкъларын билдирип, бирча къол кѣторгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Людмила Федченко Ануар Ахматович палатагъа таматалыкъ этген къыска заманын ичинде магъаналы ишле толтурулгъанларын, уллу планла да салынганларын чертгенди. «Ишни къолгъа къаты алгъаныгъыз энта кѣп жылланы бирге ишлеригибизге ышандыра эди. Алай, сунмай тургъанлай, башха ону этилгенди», - деп, ол Чеченланы Ануарны Жамауат палатаны Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа тийишли болгъанын да чергенди. Аны тюзге санагъандыла.

Жыйылыуда Хазратали Бердов КъМР-ни Башчысыны Указы бла Жамауат палатаны къауумна къошулгъаны белгили болгъанды. Регламентге кѳре, палатаны таматасына кандидатураны аны келечилери кѳргюзторге эркинди. Биринчиден, РФ-ни Жамауат палатасыны келечиси Заурби Нахушев сѳлешгенди. Ол Хазратали Бердовну таныгъанлы 40 жылдан да кѳп болгъанын айтып, аны профессионал, къырал къуллукълада уллу сынау жыйышдыргъанын да белгилеп,

Проблема

«Жетмишни» къадары энта да жарсытады

Табийгъатыбызны тамашлыкъларындан бирини - «Жетмиш» чучурну - къадары кѳплеми кыйгъыгъа къалдыргъанды. Аны юсюнден КъМР-ни Табийгъат байлыкъла эм экология министрствосуна, республиканы башха ведомстволарына писъмола жазадыла. Алада Зольск районда групповой водоводну биринчи кесегин ишлеу алайда табийгъатха, артыкъда чучурлагъа, хата салыргъа боллугуна жарсылады.

Болумну кеси кѳзю бла кѳрюр муратда КъМР-ни табийгъат байлыкъла эм экология министрлини къуллугун толтургъан Аслангерий Табухов «Нижне-Малкинский» къырал табийгъат заказникге барып, суу быргыла къалай тартылгъанларын кѳргенди. Андан къайтхандан сора эксперт ишчи къауумну членлери къурулушну заказчылары бла - КъМР-ни Къурулуш эмда жашау журтла коммунальный мюлк министрствосуна эмда «Капитальный къурулушну управлениасы» къырал казна учрежденияны - специалистлери бла тубешгенди.

Министерствода бардырылгъан жыйылыуда заказчыла бусагъатда подряд организация водоводну къурулушуну проектне тюрлениуле кийире тургъанларына, табийгъатха заран салынмазча, тѳгерекде къудуретге бузукълукъ этилмезча, чучургъа хата тиймезча мадарла этилликлерине ийнандыргъа кюрешгенди. Къурулуш эмда жашау журтла-коммунальный мюлк министрли орунбасары Этезланы Руслан а чучурну суу бютон кѳп болурча окъуна этилигин чертип айтханды.

Андан сора да, заказчыла битеу белгиленген тюрлениуле проектте Ставропольну организациясы кийирлигин билдиргенди. Аслангерий Табухов иш башланырдан алгъа къурулуш бла байламлы материалланы анга кѳргюзторлерин излегенди. Къудуретни болгъаныча сакълауда КъМР-ни Табийгъат байлыкъла эмда экология министрствосу арта бир атлам да этмезлигин къаты эсертгенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

АЛИМНИ АКЪЫЛЫ

Табийгъатны къылыкъларындан кесибизни къорууларча

Къабарты-Малкъарны алимлери оюмларына кѳре, къар юзюлгеннге бла буз ургъаннга къажау службала жангъа локаторла эм ракетала бла жалчытылыса, регионлагъа азыракъ заран тошерикди.

- Адамланы, объектлени буздан, къар юзюлюден къорууларча эмда андан жетген хатаны азайтырча программа хазырлагъанбыз. Анга кѳре кюн бузуллугун заманында билдирге, тинтирге, жамауатха билдирге, заранны азайтырча амал чыгъарыкъды. Аны ючюн а бююнню илму-техника базаны айнытырча тийишлиди. Программа он жылгъа къуралгъанды. Аны жашауда бардырыгъа 15-16 миллиард сом керек боллукъду, - дегенди Бийик тау геофизика институтну директоруну орун-

басары Абшаланы Магомед. Программаны чеклеринде эски комплекслени автоматизация халда ишлеген «АСУ-МРЛ» сиситема бла жангыртырыкъдыла. Бююнлюкте «ТКБ-040» техника эм управление жаны бла да эски ракета комплекс орунуна автоматизация халда ишлеген, кѳкге терк окъуна къауум ракета жибералгъан «Элия -2» саллыкълдыла. Буз булутланы чачхан багъалы «Алазань -6» ракетаны гитче эмда кючлю «АС» ракета алышындырыкъды. Отуз жылдан артыкъ ишлеген «МРЛ-5» радиолокаторну орунуна «ДМРЛ-10» комплекс салынрыкъды.

Абша улу билдиргеннге кѳре, жыл сайын табийгъатны кючюнден къыралны экономикасына бу жаны бла заранлыкъ бек уллуду. Аны ѳлчечи 200 миллиард сомгъа жетеди. Андан тышында да, жюзге жууукъ адам ѳледи, мингле бла кюйорле апчыйдыла. Арт жыл-

лада андан къыйналмагъан регион казна жокъду.

Будан къоруулагъан служба бююнлюкте жангъыз да Шимал Кавказда барды. Болсада дуняда хауаны хали терк тюрленип баргъаны бла байламлы бирси регионлада да амал излерге тошерикди. Сѳз ючюн, арт заманда Россейни орта регионларында: Воронеж, Ярославль, Курск, Курган, Санкт-Петербург эм Москва областлада, Сибирьде да буз терк-терк уруп башлагъанды. Аны себепли андан къоруулагъан службала жержерледе керек боллукълары багъмды», - деп чертгенди Абша улу.

Бююнлюкте болгъан комплекслени Домбайда, Эхлбрунда, Дагъыстанда, Сабалинде, Камчаткада, Магаданда эм башха жерледе да жангыртырча кереклисин да белгилегенди алим.

КУРДАНЛАНЫ Сюлемен.

МИЛЛЕТ ПРОЕКТ

Ахыр плитала орнатылгандыла

Энди жол тюзетиликди, терекле салынырыкдыла

«Къайсыннга жюз атлам» деген проектке белгиленген ишле бошала келгенди. Озган ыйкы күн Чегем ауузда Эл-Тюбюнде хуначыла, башха устала да изеуге кезуило кере жыйылгандыла. Алары араларында архитек-

алай салгъанбыз», - дегенди проектни башламчысы Тетуулары Хадис.

Ол айтханыча, энди жолну тюзети, терекле салуу, чырак тартуу дегенча жумушла калгандыла. Ала да кеп бармай тамамланыллыкдыла.

Эсгерте хунаны магъанасын юсюнден айта, Тету улу закий поэтни назмулары хар бирибизни

Халал къыйыларын аймагъанла

Миллетибизге уллу магъананы тутхан эсгерте тамам болургъа кеп къалмаганды. Ол себепден анга артыкда уллу къыйын салгъан адамланы атларын энтта да бир кере сагъынууну тийишли кѳргенди Тету улу.

Проект башланган күнден хунага мермер ташланы кесини «Газель» машинасы бла Беккиланы Ахыя ташыйды. Ала кесери да Карелиядан келтириледи. Ёлчемлери уа: 50 х 80; 25 х 60; 90 х 60. Алары Чегемге элтгинчи хар бирин да алгъа Нальчик шахарда Холамханланы Тахирни юйюнде тюшюредиле, сыйдама-лап, юсюне назмула саладыла.

Ташны юсюнде жазуу этген тынч туюлду, хар харфны, тыйгъыч белгини да энчи хунери болган адам аталлыкды. Ма ол уста Тахирни жашы Муратды. Плита хазыр болду дегенлей а аны Огъары Чегемге биягъы Ахыя элтип барады.

«Экисине да чынтты жигитле деп бурмай айтыргъа боллукъду. Ахыя проектни юсюнде машинасында бара тургъанлай радио бла эшитгенди. Андан сора манга сѳлешип, телефон номерин береди: «Не заманда керек болсам да, билдирип къоюгъуз», - деп.

Алай бла биринчи күнден башлап, бир кере да угъай демей, машинасы бла жумуш этгенлей турады. Хакъсыз. Хунаны къатында тереклини да кеси салыргъа айтады, - дейди Хадис. - Мурат а врачды. Назмуланы ишинден бош заманында салады мермер ташха. Ол а туюлмюдю жигитлик! Дагъыда чертип айтыргъа сюеме, бу жашла халкъларын, аны атын айтдырган закийни да сюерге юйренип ѳсгенди.

Биз барыбыз да Къайсынны миллет жигитге санайбыз. Ма аны ючюндю бизни кеп жашларыбызны, къызларыбызны аны атын ѳмюрлюк этер ючюн къолларын-дан келгенни аймагъанлары. Проектке да миллет деп андан аталганды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

СУРАТДА: мермер плиталаны хунага орнатхан кезиуде.

да мамырлыкны сюерге, аны сакъларгъа, чомарт, тѳзюмлю болургъа, жигитлик этерге юйретгенлерин чертгенди. «Ата журтха, туугъан юйюнге, халкъынга сыймекликден уллу сезим бармыды? Дуняны башында мамырлыкдан багъалы уа не барды? Къыйынлык кесинги башынга келип тийгинчи аны магъанасын ангылагъан бирде къыйын болады, жарсыугъа.

Алгъаракълада телевизорда бир берюге къарай эдим. Анда Луганск шахардан бир тишируу былай айтханды: «Алгъын мамырлык деген сѳзюне эшитсем, артыкъ магъана бермегенме. Энди уа ангылагъанма аны ючюн, багъасын да». Жарашуу-лукъну барыбыз да кѳз гинжинича сакъларгъа борчлубуз. Къайсын да анга чакъырганды», - деп къошханды Хадис.

тор, проектни авторларын-дан бири Гузиланы Малик, КъМР-ни Жазуучуларыны союзуну председатели, назмуланы сайлаугъа тири къатышхан Беппайланы Муталип, Москвадан келген кинорежиссѳр Амурбек Гобашиев, тележурналист Ахкъбекланы Аслан эмда оператор Мамайлану Артур, Этзеланы Ануар, Байсыланы Ортабай бла Ахмат, Таукенланы Мухажир, Беккиланы Ахыя, Эндрейланы Хусей бар эдиле.

Башда атлары сагъынылгъан жашла, бир минутларын да бошун оздурмай, ол угъай, тош кезиуде ауузланыргъа окъуна олтурмай, плиталаны орнатхандыла. «Бу ишде бизни бютюнда бек Байсыланы Ортабай къызындыргъанды. Кертиди, къыйналыргъа да тюшгенди, тапсыз жерле тюбеп. Ташланы салта бла сындырып, плиталаны жерлерине

Жамауат организацияла

Бир тилли болуп къармашыргъа

Бахан районну Тѳбен Куркужин элини жер-жерли администрациясыны таматасыны бойсунуунда координация жамауат совет ишлеп тебирегенди. Ол Шаоев Сафудинни башламчылыгы бла къуралганды. Аны председателине биринчи къурау жыйылыуда окъуна тѳрт жылгъа аны тийишли кѳргенди адамла.

Не себепден къуралганды

энтта да бир жамауат организация деген соруубузгъа Сафудин Лостанашевич былай айтханды: «Аны сълтауу бир ненчады. Бек башы - элде болгъан жамауат организация адамланы жашау болумларын тюрлендирирча бир тюрлю мадар этмегенди. Алай бла ол кесини баш магъанасын тас этгенди эмда халкъ анга ышанмай тохтаганды».

Аны бла бирге Шаоев черт-

геннге кѳре, жангы совет элде болгъан башха жамауат организациялагъа къажуу къуралмагъанды. Ол, угъай эсенг, алагъа болушур муратда эмда адамланы проблемаларын толтурууда администрацияны таматалары бла, эли активистери бла бир тилли болуп, ишни алай къурагъа таукелди.

Бизни корр.

Муратаныу

Келир жыл аналыкъ капитал 475 минг сомгъа жетерикди

2016 жылда аналыкъ капиталны ѳлчмени 475 минг сомгъа жетерикди. РФ-ни премьер-министри социальный жаны бла орунбасары Ольга Голодец билдиргенге кѳре, ол ахчаны сакъат сабийге керек болгъан затлагъа эм аны жумушларына жоаргъа жарарыкды.

Сѳз ючюн, саулуугъна багъаргъа, окъутургъа да. Керекли энчи оборудованыны алыуда эмда башха онгла къурауда ол ахшы болушлукъду, деп билдиреди ол.

Законга кѳре сабийге юч жыл толгъунчу аналыкъ капиталны къоратыргъа жарарыкды.

Бюгюнлюкде ол амалны сакъат сабийлери болган 10795 юйю хайырларыгъа боллукъду. «Ахчаны алыргъа туугъан атасы бла анасынча, сабийни алып ѳсдюргенге да эркиндиле», - деп билдиреди Голодец.

Шимал Кавказ күн сайын

Къарачай-Черкесде ипподром ишленеди

Сюеллик объектни мурдоруна биринчи таш салуу Черкесскге къыбыла жанындан кирген жерде болганды. Ипподром 53 гектарны алыккъды. Анга бюджетни ахчыс къоратыллык туюлду.

Къурулуш ишле 6 сентябрьде башлангандыла. Республиканы башчысы Темревланы Рашид айтханнга кѳре, арт 20 жылны ичинде къыралыбызда быллай объект сюелмегенди.

- Бизге бу бек жууаплы борчду. Къарачай-Черкес эрттеден да белгилди жылкы ѳсдюрюучилери бла. Республикада алапат, махтаулу тарыхы бла ат завод ишлейди. Ахыргы жылда атчылыкка уллу эс бѳлюнеди, ол терк айныды, - дегенди Темревланы Рашид.

Айрыкамгъа биринчи кѳпюр

Ростов областьда айрыкамда орналган Елизаветинский станицага Казачий Ерик черекни юсю бла кѳпюр ачыллыкды. Тарыхда биринчи кере (элге 262 жыл болады) мингге жууук адам материк бла дайым байламлык табарыкдыла.

- Бу эрттеден сакъланып тургъан объектди. Жайда адамла понтон кѳпюрю болушлугу бла жюрюгенди, къышда - бузну юсю бла жазу. Станицада учѳтха тюшген адамланы саны 300 болады. Кертиси уа, дачниклени да къошсакъ, мингге жетеди, - дегенди областны правительствосуну келечиси.

Къурулуш - монтаж ишлене багъасы - 176, 2 миллион сом. Кѳпюрю узунлугу - 170, 5 метр. Битеу сюзулганы, жууук жерлери бла бирге - 313 метр. Объект белгиленген болжалдан алгъа берилгенди.

Астрахань полициячылагъа фотоаппаратла берликдиле

13 сентябрьде айыруу участкада дежурныйлик этерик хар полициячыла фотоаппарат неда видеокамера берликдиле. Аны бла ала жиберилген бузукълукъланы белгили этерикдиле.

- Былтыр биз энчи къауумла къурагъан эдик. Ала терк окъуна даулаш чыкыган жерлеге жетгенди, халны тинтенди, низам салгандыла. Быйыл а хар айыруу участкада тургъан полициячыны провакциация болмаз ючюн, бузукълукъланы белгилер ючюн фотоаппараты неда гитче камерасы боллукъду, - дегенди УВД-ны пресс-службасында.

Андан сора да, хар районда, шахарда оператив-тинтиучу къауумла къуралыкдыла. Ала да, керек болса, болумланы айырыргъа чыгарыкдыла.

Къобанда агроклассла ачарыккъдыла

Краснодар крайны хар районунда агроклассла ачар муратлыдыла. Аны юсюнде ТАСС-ха жер-жерли Билим беруу министрствода айтхандыла.

- Бу башламчылык мингден артыкъ окъуучугъа эл мюлк усталыккъа бла танышыргъа онг берликди. Бусагъатда педагоглары чемерликлерин кѳтюрюу курслары программасы хазырлана турады. Бу ишлеге къаллай материал-техника база кереклиси, изленирик ахчаны ѳлчмени сюзюледи, - дегенди министр Наталья Наумова.

Шѳндю Къобанны 477 школунда 1300 профиль классла ишлейди. Алары санында табигъат-илму, агротехнология, социаль-педагогика, техника къауумла. Алада усталыккъа бла биринчи шагъа-рейликни 23 минг школчу табады.

Юйле сатып алыргъа къырал субсидияла бла жалчытыллыккъдыла

Жылны ахырына дери Адыгеяны 240 жаш юйюрю къырал субсидияла алыккъдыла. Биреуге 160 минг сом бѳлюнорюкду. Аны юсюнде республиканы премьер-министри Мурат Кумпилов билдиргенди.

- Регион программаны чегинде бардырылган ишле 240 юйюрюн мекам болумларын игиленди-рирге болушуркъдула. Кытылыккъа да къармай, планнга салынган ахча азайтыллык туюлду. Къурулушун селейтир акылыкъ жокъду, - дегенди ол.

Программаны тамамлауда быйыл 152, 5 миллион сом ийилгенди. Аладан 54 миллиону федерал ахчады, 50 миллиону - регионал бюджетден эм 48 миллиону жер-жерли бюджетледен берилгенди.

ИНСАН

«Мен биреуден окъуна кьоркъсам, ишим не хазна кьуралсын»

- Республика Дербентни 2000-жылдыгына нечи хазырланганды? Бусагъатдагы тарыхда бу дата эм шахар кеси да къаллай кыйматны тутадыла? Айтыргъа, мени неча кере тюзетгендиле Дагъыстанда жашаганла: кертиси бла биз беш минги белгилейбиз...

- Биз аллай формуланы тапханбыз: беш минг жыл Дербент элге эм эки минг жыл Дербент шахарга. Дербент - юч дуня динни бешигиди. Мында Россейни бек бурунгу храмы, кьыралыбызны тийресинде бек эртегили межит эм алгыннгы синагога бардыла, Георгий Победоносец Дербентде асыралганды, дейди бир алим.

- Биз Дербентде айлана тургъаныбызда, биреуден анга юзmez шахар дегенди. Хар кыйда да кьурулуш кыйнайды. Юбилейге уа заман аз къалганды.

- Шахар аманнга кетген эди. Эки жыл мындан алда аны башчысына мен былай айтхан эдим: «ЖКХ-ны халына кьарасакъ, Дербентге беш угъай, жети минг жыл болады. Закий Пётрун юйюгюн излеп башладыкъ, кючден-бутдан тапдыкъ. Шёндю аны игилендиргенбиз, 14 баш орамны низамгъа салганбыз. Федерал эм республикалы бюджетле ни ахчаларындан сора да, жер-жерли кючлени да кьошханбыз. Бир орамны шампан виноланы заводу тапландырады, башхасын - коньяк предприятие. Геидар Алиевни орамны азербайджан шубхларыбыз жасайдыла. Россейни культура министрствосу къаланы кесин жангыртады. Башхагъа ушамагъан кызы хамагъа ремонт этебиз. Бу вoпросну, жыл саныма да кьарамай, мен кез туурамда тутам. (Кюледи. - Ред.) Эки минг жыл мындан алда эркегыру тийшяру хамамыны жанына кьараса, аны сокутур этгендиле. Адеп-къылыкъ кьаты болганды. Бусагъатда биз шахарны таматарын низамгъа салабыз. Экинчи кере алышбыз башчыны.

- Сиз байрамны аллында Дербентни мэрин нек кетергенсиз?

- Юбилейни аллында Дербентде бардырылган ишлени кезиуонде жер-жерли властыны кеп кемчиликтери ачыкълангандыла. Таякъ жангыз да мэрге тиймегенди.

Шимал Кавказы эм уллу республикасыны башчысы Рамазан Абдулатипов бла мен Дербентни байрамны аллында тюбешгенме. Келлик кьууанч интервьюбузну ёзек темасы эди. Алай кедрла бла проблемаланы, федерал бюджетден ахчаны, сатып алынган дипломланы эм белгилени, кьоркъуусулукьну юслеринден кьалай сормай кьояргъа боллукъ эди. Россейлиени кёбюсю бюгюн да Дагъыстанга барыну толусу бла экстримге санайды. Республикада болуп, мен а энтта ары барыр муратлыма.

Бу Кавказды

- Сиз республиканы башчысы болгунчу, Дагъыстан кьыралны кьаугалы жерлеринден бирине саналганды. Москвачы профессор эм политик сынаугуз бла сиз бу кыйын затланы кьалай онладыгъыз?

- Мен шарт программала хазырлагъанма. Манга дери да жигит право сакълаучу органла болгандыла, алай республикалы, муниципал властыланы эм гражданланы терроризмге кьажу сюелтирге кюч бурулмагъанды. Дагъыда адам бек батыр болургъа керекди. Кьоркъурча халла тюбеселе да.

Мен республиканы башында тура эсем, эм жигит, эм акъыллы болургъа, кьалай - алай болса да, анга итинирге керекме. Кимден эсе биреуден кьоркъсам - бошалды, андан ары мени ишим тап кьураллыкъ туюлюду. Бу Кавказды. Мен кимге эсе да сатылсам, не букьдруп кюрешсенг да, адамла билликдиле. Манга дери да мында телле ишлемегенди. Суткала бла кюрешгенди. Алай кьураусуз, баш проблемаланы кермей оуоу этгенди.

- Сиз кьуралысузлукьну кьалай тюрлю хорлайсыз?

- Манга Владимир Владимирович Путин Дагъыстанга барыргъа керексиз дегенде,

мен оюмларга заман тилегенме - юч ай. Аха табыл эм кертиси специалистлени болушлукълары бла республиканы айнууноу баш программаларын хазырлагъанма.

- Окъуу юйле, больница ала кьаллай халда эдиле?

- Бир районда участка больница ийнек оруннга ушай эди. Районну башчысын чакъырама. Сени юйюнг игимиди? Санга 10 кюн береме. Больницаны тизгинин жыймасанг, кесим келип, сени эки кьатлы мекамьындан эшикке атарыкъма эм анда саусузыны орнатырыкъма. Сен а бу больницада жашарыкъса. Башха тюрлю кьалай селешгин?

Жалгъан бешлесиз

- Билим беруу сферада проблемаланы тындырыргъа амал кьалай тапдыгъыз? Жалгъан диплома берип тургъан 42 факультетни жапдыгъыз.

- Биринчи кере прокуратураны кьошдукъ. Хар филиалны юсюнден кеп материал жыйгъанбыз. Аны Рособнрнадзорга бергенбиз. Анда уа кьабыл кюргенди.

ЕГЭ-ни юсюнден сёз барса, алгын школчуланы 80 проценти кьуру кьагытычкыла берип кьоя эдиле. Белгини сатып алыргъа умут бла. Бюгюнлюкде 80 процент иш тамамлайды. Мени кьаршы жууугъуму жашы эки алганды. Профильли министр айтханнга кере, анга

кёпле селешгенди, белгини «эт» деп тилегенди. Ол унамагъанды. Биз, бир жанындан, экзаменлени тюз бардырыгъыз деп чакъырып, башха жанындан, кесибиз селешип, беш салыгъыз деп айтсакъ, бир ыйыкъдан битеу республика билликти.

- Жаш тёлюно окъу деп кьысаргъа боллукъмуду?

- Сабийле иги окъур ючюн, иги устазла, качествену ата-анала болургъа керекдиле. Билим бериуню себебин табаргъа. Мен орус устаны снойгенми ючюн болгъанма окъулу адам. Анга - 19, манга уа 14 жыл. Мен таулада жашай эдим. Билмей тургъанлай аллай ариу голчюк кюрюнеди. Гуржабалары бла акъ келечик... Тюз да мелек. Мен андан 5-6 китап ала эдим. Ол а: «Рамазан, сакъ бол, кьарагъан этерикме». Мен эрттенликде беш сагъатда кьобуп, интернатны терезесини тюбюне барып окъуйма, тюшден сора анга келирча. Ма алай бла юйрендим китапла окъурга. Сюймеклик болургъа тийишлиди. Ансыз бир зат да чыгарыкъ туюлюду.

Келишулюкню кесеги

- Дагъыстан кеп миллетли республиканы белгисиди. Оноу юриютючю элитага битеу халкъланы келечилери киремидиле?

- Биринчиден, оноучу профессионал ышанларына кере сайлайма. Экинчиден, миллет, дин шартланы да тергеиме.

Кеп болмай рутульчуну кьурулуш министрге салганма. Тарыхда аллай зат биринчи кере болгъанды, алай бек алгъа аны профессионалныча тапханма, артада у ол рутульчу болгъаны ачыкъланганды. Ол кьулукъчу болгъаны ючюн аны халкъына энчи игиликле жаумазла. Алай болсада бу жорукъланы сакъларга керекди. Ол жарашулукуну, хурметлики магъаналы себебинден бириди.

- Дагъыстанда республиканы битеу адамларын бирикдирген ниет бармыды?

-Аллай ниетге Расул Гамзатовну 90-жыллыгын санаргъа боллукъду. Болсада бек баш акъыл, оюм - Дагъыстанда кьоркъуусулукьну жалчытууду. Адамлагъа жарыкъ умутла берирге керекди.

Ирина ВАРЛАМОВА.
«Российская газета»

Сабий сад

Мекамны ичи, тышы да - жарыкъ эм айбат

Кеп болмай Май районну Октябрьское элинде 6 -чы номерли орта школну мекамнында «Капитошка» сабий сад ачылганды. Ол кьууанч иш бла элни жамауатын алгышларгъа, жашчыкылагъа

бла кызычыкылагъа насып, саулукъ тежерге район администрацияны башчысы Александр Кислицын бла билим беруу управленияны таматасы Галина Маерле да келген эдиле. Сабийле уа Маданият

юйно келечилери бла бирге жыйылгъанлагъа концерт программаларын кергюзтгенди.

Мекам алгъа школ, сабий сад, интернет болуп тургъанды, кадетлеге да берилгенди. Аны жангыртыр ючюн, мында уллу иш этилгенди. Ушагъуусуз казармадан кенг эм жарыкъ отоула кьуралгандыла.

Школну директору Наталья Федотова билдиргенге кере, юйно башында къанжалын, ичинде терезелерин, эшиклерин, сантехника системасын, ток баргъан чыбыкъланы, пол къангаланы да алышыргъа тюшгенди. Кьабыргъалагъа да жангъандан шукатурка этилгенден сора спортноу - бую ишле бардырылгандыла. От тюссе билдирген сигнализация да тартылганды. Арбагъа да айбатлыкъ берилгенди.

Сабий садны жангыртыргъа федерал бюджетден 5,5 миллион сом бёлюнгенди, республика - 7,1 эм муниципал

палитет да 3,1 миллион сом бергенди.

Мекамны кьабыргъаларында жомакъладан жигитлене кересе - булутну юсюнде айыу бала жукълайды. Бал чибин да гюлге кьонуп турады. Гебелекле учайдыла, жулдузукъла жылтырайдыла, тегерекде ариу табиьгъат, тамаша кьалала...

Ол суратны ортасында уа - принц бла принцесса. Башха жынында тенгиз патчах, алтын

чабакъла эмда башха сейир жаныуарла. Суратланы бу школну бошагъан, бусагъатда уа Нальчикде дизайн колледжде окъугъан Ксения Серова ишленди.

Сабий садха айбатлыкъ берууге педагогла, юйретиучюле да уллу кыйын салгандыла.

Май районну администрациясыны пресс-службасы.

13 СЕНТЯБРЬ - ТАНКЧЫНЫ КЮНЮ

«Атам аскерге бу юйден кетгенди, кеси оюлгунчу тиерик туююлма»

Кыаштатауда озган ёмюрно жузунчу жылларында ишленген журтладан бюгон оюлмай турганы жаланды. Мамуколаны Мустафаны юйюдо. Ол а суюеледи, кыйры эсе да узакгыга кетип кыйталмай турган иесин саклаганча, ичине кюн жарыгы кирмей. Кырар адамы болмай кыалган жангы кырта ушайды. Аны жанында салынган ариу юйде Мустафаны туудугу Валерий юй бийчеси Аса бла жашайды.

«Атам аскерге бу юйден кетгенди, кеси оюлгунчу тиерик туююлма», - дейди Валерий.

Атасы уа ким эди? Кыаштатаучула иги таныгун, намысын журюткен, Улуу Ата журт урушдан ёшюно аскер сауыладан толуп кыйтхан Тембот-Мустафаны тамата жашы. Аны документтерине кыраар, кыагытла да, адамлача, кыарт боладыла деген акыл келеди башыма. Кызы аскерчи китапчыгында, сауыгалагыга кёрюзюлген чапыракларында да жазууларын кыйналып окуйса.

Темботну мен кесим да иги таный эдим. Школда андан ариу жазган окуучу болмаганды. Дефтерин битеу класслагы элтип кёрюзючюлери эсимдеди. Бир айтханын унутмайма: «Мен урушда ёллокуме», - деген эди. Насыпха, Аллах кызауатда аны жанын саклаганды, алай ёлюм бла бетден-бетке кеп кере тубешдиргенди.

Урюпинск жаяу аскер училищени курсантлары фронтка кеткен кюн бюгонча эсимдеди. Алай аланы тизгинлеринде мени бир элим Мамуколаны Тембот да баргынын шёндю билгенме, кыагытларына кырап. Фашист аскерле жуукулашып келгенлери бла байламлы училищени фронтка жиберирге тошгенди. Курсантла окуу програмына жарымын да бошамган эдиле.

1942 жылда 5 августда Краснодар крайда Кропоткин шахарны кыатында училище немис-фашист аскерле бла кызауатка киргенди. Курсантла жигитлеча сермешгендиле. Бир талай душман танкны жандыргандыла, кеп гитлерчи солдатны бла офицерни жок этгендиле. Алай уллу эди ол заманда немисиледе кюч, аланы тыргыга кыолдан келмегенди. Жашпадан кепле жуа аскерле бла биринчи сермешлеринде жан бергендиле. Мамуко улу уа, кыйын жаралы болуп, Сочи шахарда госпитальда жатханды.

Кырык экинчи жылны октябрь айында аны 51-чи энчи тизгици десант батальонна жибергендиле. Ары дери «Голубая линия» деп аталган сермешлеге кыатышханды, Новороссийски кыоруулаганды. Туапсе ючюн сермешледе жангыдан жаралы болганды.

Госпитальдан чыккыгандан сора башка аскер ёлюмге тошгенди, шарт айтханда, 232-чи танк бригадага. Жана аскерчилеге жол ача, ала кюнбатышка баргандыла. Кыур машиналадан бирини башында - десантчы нёгерлери бла гвардияны старшинасы Мамуколаны Тембот.

Ючюнчю Белорус фронтну аскерлери, алгы бара, Восток Пруссияга жетдиле. Аланы кыауумунда бизни жерлешибиз да. Немисиле Кенигсбергги кючю кыоруулануу ызгыга айландырганлары белгиле эди. Хар юйно подвалында топла, пулемётла, миномётла орнатхандыла, фаустниклени олтуртхандыла. Фашист командование бери айырмалы эсэсовчу аскер ёлюмлерин келтиргенди.

Совет аскерле алайдан ёрге ёталмазларына Гитлер толу ийнанганды. Кертиси бла да, немисиле бу шахарда кыаты аяк тирегендиле. Болсада тыял

СУРАТДА : сол жанындан төртюнчю - Мамуколаны Тембот. Урюпинск жаяу аскер училищени юбилейинде.

магандыла Берлинге жол алган совет солдатлары. Эсэсовчуланы кыалган-кыулганлары, кеслерин жесирге бермез ючюн, сауутлары бла Балтий тенгизге кирип батхандыла, деп хапар айтхан эди манга бир орусу киши. Ма алай кыаты сюлендиле немисиле Восток Пруссияны ара шахарын кыолдан ычындырмаз ючюн. Алай ол заманда алгыга кызыуу барган совет аскерлени тыярча кюч сау дунияда да жок эди.

«Завзятие Кенигсберга» майдалны Мамуколаны Темботха 1988 жылда Нальчик шахарны военкоматында бергендиле. Кенигсберг шахарны алыу сермешледе кёрюзген кишилиги эм жигитлиги ючюн Кыоруулау министрстводан аллай кыагыт келген эди.

Сауыгалагыга кёрюзюлген кыагытларындан биринде былай жазуу да барды: «Кырык бешинчи жылда январьда танкны экипажы бла бирге Мамуко улуну десантчылары Буткунен шахарны тийресинде душманны эки дзотун, бир миномёт батареясын жок этгендиле. Танкны гусеницалары бла 12 автомашинаны, 30 арбаны эзгендиле. Бартен шахарга биринчи болуп киргендиле. Сермеш төрт сагытны барганды.

Экипаж бла бирге танкчы десантчыла 150 гитлерчи солдатны бла офицерни кырыгандыла, эки батареяны, эки миномётну, төрт автомашинаны танк бла малатхандыла. Болушлукыга жангы аскер ёлюм жетгинчи, танк десантчыла жерлеринден тепмегендиле.

Кырык бешинчи жылда апрельде Мамуко улун Горький шахарда танк училищеден кысыха курслада окургыга жибергендиле. Андан кыйтып кыошугун эди Ючюнчю Белорус фронтну аскерлерине.

Улуу Ата журт урушха кыатышханлары юслеринден хапарларыбызда биз кыал

Мамуколаны Тембот.

коллективге эм аны таныганагыга кесин сюйдогренди. Мени юй бийчем сберкасада ишлеучо эди да, Мамуко улун кёре - кёре турганды. «Таза ниетлигиине, кырыалны бир капегине кыолун жетдирмезлигине толу ийнангандыла да, аны ючюн а ариу кёргендиле Темботну», - деген эди бир жол жашуу нёгерим.

Башында айтханымча, Темботну тамата жашы Валерий, мюлк-журт кырап, Кыаштатауда жашайды. Жашы Алим - Темботну туудугу - Нальчикде предприниматель иш бла кюрешеди. Кызы Мадина Москвада. Аппасыны суратын быйыл 9 майда Москвада «Бессмертный полк» деген акцияда кёрюп элтгенди. Келир жыл да барлыкды, Темботну суратын ариу рамкачыга алып, жазыр этип турайды.

Темботну юй бийчеси Екатерина Андреевна шёндю хазна тышына чыгалмайды. Жашы Валерий бла туудугу Алим анга кезиу-кезиу кыраайдыла. Мен барган кюн да ол ары келип тура эди. Темботну жаш Тембот бла орусу кызы Катя 1945 жылда Мамуко улу Горький шахарда танк училищеден окуганында танышхандыла. Андан бери, аллай бир жылны ичине, бир бирлери бла жарашып, бир бирни ангылап, арада бир бирге кеп-кыалдылык болмай жашагандыла. Ёлюм аланы бир бирлеринден айырганды. Темботну былтыр Кыаштатауда асырагандыла. Жаннетде жатысу!

Аны ёлюгон жууганла, этинде кеп жара таптарын кёрюп, шёндюге дери да кыалай жашаганына сейир этгендиле. Болсада бир жарасын а эслеялмагандыла. Тембот башында фашист огуу бла жашаганды. Хирургла аны чыгарырга базыммагандыла. Ёлюк кыалырга боллукду деп кыоркыгандыла. Алай бла Тембот башында огуун биргесине ол дуниягыга элтгенди.

КЫУЛБЫЛГАНЫ Алий.

ЭРИШУ

Чыгармачылык энчиликлерин ачыклар мурад бла

Кыабарты адабиятны мурдорун салган Али Шогенцукуну 115 - жыллыгына атап, Дуния эм Россей Артий комитетни Кавказда представительствоосу, Жамуат чыгармачылыкны академиясы Чыгармачылык башламчылыкыга себеплик этген А. Шогенцук атлы фонд бла бирге фахмулу жаш тёлуюн халкыла аралы биринчи эришюон бардырлыкларын билдирген. Жыл санлары отуз бешге жетмеген поэте, жазуучула, публицисте, устазла, кеслерини фахмулуларын баамлап, бу жаны бла кыариуларын сынарга боллукдула.

Конкурсу баш борчу чыгармачылык энчиликтери ачыккыла онгла кырауду, адамлагы сейир кёрюннген жангы темаланы излеуду, хунерли жашыланы бла кызыланы ишлери бла окуучуланы жууугары шагырғы этюду.

Эришюуге кыатышханланы материалларына жори багы берликди. Проектни чегинде кыаралган чыгармалагы атлары

айтылган жазуучула, кесаматчыла, драматургла рецензияла жазаркыдыла, мында жаш жазуучулары форуму да бардырлыкды, мастер - классла да боллукдула.

Конкурс эки турдан кыураллыкды. Биринчи кесегинде жиберилген ишлени жори тинтирикди (2015 жылны 1 октябрине дери), экинчи ёлюмонде уа, Кавказы искусстволарыны усталары да кыатышып, хорлаганланы кыуанч халда сауыгаларкыдыла (2015 жылны 28 октябринде. Ол А. Шогенцукуну тууган кюнүдо).

Кыурау комитетни, жюрины да айтханларына кёре, бек игилеге саналган автор ишле Кавказы, Россейни адабият журналларында басмаланырга боллукдула.

- Художестволу чыгармала ахыр беш жылда периодика басмада чыккыганла, энчи изданилача дуния жарыгын кёргенге эм алыкы зарфха тошмегенге да болсунла, - дейди Дуния эм Россей Артий комитетни вице - президенти, кыурау комитетни башчысы Аюс Бетуанов.

Кыабарты - Малкыарны келечилерини материаллары орус, малкыар эм кыабарты тилдеде, Россейни регионларындан а - орусча, башха жерлени хунерли жаш тёлуюнжюкюле уа орус, инглиз, тюрк, арап тилдеде жазылса дурус кёроледди. Аны бла бирге почта эм электрон адресле, паспорт шартла, телефон номерле, жазылган, авторну жашуу эм чыгармачылык жолун да кысыха билдирген анкета да болуруга керекди.

Кыабарты литературыны классиги, республиканы театр искусствосуна да уллу кыйын салган поэт Али Шогенцуква аталган назмулагы, статьялагы, илму - тинтиу ишлеге, тубеишюлени сценарийлерине уа энчи номинацияда багы берилликди. Хорлаганла алтын майдалла, I, II, III даражалы диплома бла сауыгаланыркыдыла эм ала «Жаш поэтлени, жазуучуланы, публицистлени халкыла аралы биринчи эришюулери лауреаты» деген атха тийишли боллукдула. Хунерликлерин кёрюзгенге

эсе кыаллык сауыгаладан да кыуру боллук туююлдуле.

Жюриге председателликчи Али Асхадовичи кызындан тууган филология илмуланы доктору Гуманитар тинтиулени Кыабарты-Малкыар илму - излем институту баш илму кыулукучусу Мадина Хакуашева этерикди.

Конкурса кыатышырга заявалканы, чыгармаланы эм башха материалланы Дуния эм Россей Артий комитетни Кавказда представительствоосуна келтирирге тийишлиди. Аны адреси: **Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 53, 1 этаж, 11 кабинет. Телефонла: 8 (8662) 77-60-73, email: 07baa@mail.ru. А. Шогенцукуну атлы жандауурлук фонд: 8 (928) 077-24-90.**

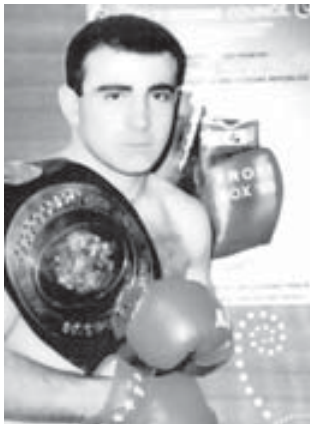
Жиберилген ишле арха кыйтарылык туююлдуле. Кыурау комитет авторлагы билдирмегендей аланы чыгармаларын бир башха жерде хайырланмазлыкларына ышандырады.

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат.

ЭСДЕ ТУТУУ

Усталык, таукеллик, огъурлуук

Онючюнчю сентябрьде айтхылык профессионал боксчу, ахшы адам Доттуланы Ахматха 45 жыл толлук эди. Ол кеп сабийли юйюрге туугъанды. Биринчи номерли школда окугъанды, музыка бла да керешгенди. Элде боксдан секция ачылганлай а, биринчилени санында ары жазылганды. Ал кезиуде ала алгыныны Культура юйюне мекаямында ринглери, ол угъай, кьол кьаплары болмагъанына окъуна къарамай, алай жарау этгендиле. Кюнлени биринде тренерлери Москвадан бокс кереги бла кьайтханы жашчыкъларга уллу кьууанч эди.

Сынамын андан ары ёсдюреди.

Ахмат орта бойлу, къарыулу жаш эди, жарауа битеу кючу бла берилгенди. Жангыз да эки айдан ол республиканы жаш телю биринчилигинде хорлагъанды. Андан сора къатышхан эришууде да кьытдыра билмегенди. Школну бошаганлай, Волгоградда Физкультура эм спорт академияга киреди.

Боксчу анда да кьоймайды, областны жыйымдык командасыны санында къыралны чемпионатларына, даражалы эришууде да къатыша турады. Ол жыллада Египетде бардырылган халкыла аралы турнирге да «алтынны» алады. Аны гиртичилиги андагы жамаутаны кёлюне жетеди, жерлешибизни Порт-Саид шахарны мэриясына кьонакыга окъуна чакъырадыла.

Токъсанынчы жылланы башында Дотту улу профессионал боксчу болады. Аны Кисловодскга сборлагъа, ызы бла уа Москваны «Русские звёзды» клубуна чакъырадыла. Ма былайдан башланады аны айтхылык профессионал жолу. Совет Союзда, тыш кьыраллада да ол рейтинг туйюшлени жетишмиле бардырады. 1993 жылда уа Калининградда къыралны чемпионатында хорлап, биринчи алтын бел баун алады. Ол анга жер башы эм кючлю боксчуларыны санына кирирге, дуняны чемпиону деген ат ючюн эриширге да онг береди.

Кеп да турмай Ахмат кесин Север Ирландияны ара шахары Белфастда сынаиды. Анда анга Аргентинадан сынамыл боксчу, дуняны онбеш кере чемпиону Сесар Васкес бла туйюшюрге туюшеди. Анда ол хорлайды, алай Ахмат аны эки кере жыйгады, анга дери алай бир спортчу да аталмаган эди.

Алагъа къарагъан специалистле кёндөлени жашны усталыгына бийик багъа бичедиле, жер-жерлеге чакыра башлайдыла. Бир кесек замандан а ол Францияга кетеди. Анда жарау эте, эришууде къатыша, юч жыл турады,

Жерлешлери аны юсюнден эшите тургъандыла, алай ала Ахматны кёрюрге да сюе эдиле. 1996 жылда алагъа аллай саугъа да болады. Ол кезиуге къыралны төрт кере чемпиону Дотту улу Тырнауузгъа интерконтинентальный чемпионатга къатышыргъа келеди. Ол кюн шахарны «Геолог» спорт-саулукъ кючлеу комплексини залы къарауцудадан топла-толу эди. Ахмат аланы сокъурандырмагъанды: ючюнчю раундда окъуна ол Бельгияны чемпиону Патрик Вингбоун болжалдан алгъа хорлайды.

Доттуланы Ахмат битеу да 31 сермеш бардыргъанды, аладан 27-де (асламысында нокаут бла) кытханды. Бир тубешиюн тенг эсеп бла бошагъанды. Аны бу жетишимлеринде тренери Халпаланы Салихни да къыйыны уллуку, ол Ахмат спорт жашауда жерин табар ючюн къыйынын, заманын да аямай керешгенди.

Спортдан кетгенден сора Ахмат Тырнауузда жашагъанды. «Геолог» директору болгъанды, Москваны гуманитар институтунда экономика жаны бла билим алгъанды. Сегиз жылны ичинде «Единая Россия» политика партияны районда бёлюмюне башчылык этгенди, КъМР-ни I Парламентини ючюнчю чакъырылыууну депутатына да сайланганды.

Юйор къурап, сабийли да болгъанды, болушлукъ керек адамлагъа кёлулундан келгени аймагъанды. Ол жамаутны эсинде огъурлу, жарык адамча кьалгъанды. Аны аты Кёндөлени биринчи номерли школунда берилгенди.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Жарсыу

КЕРИМОВ Борис Лукманович

РСФСР-ни бла КъМАССР-ни сыйлы врачы, СССР-ни саулукъ сакълаууну отличниги Борис Лукманович Керимов ауушханды. Быйыл 20 апрельде анга 85 жыл толгъан эди.

Ол Шимал Осетияны къырал медицина институтун бошагъанды, бизни республикада биринчи болуп бийик медицина билим алгъанладан бири эди. Уруну жолун Эски Черекде участка больницага таматалык этиуден башлагъанды. Арта республикалы клиника больницада усталыгын ёсдюргенди. Андан сора аны Къашхатаугъа жибердиле, ол анда районну баш хирургу эмда баш врачы болуп ишлейди.

Кеп да бармай фахмулу жаш специалистни врачланы битеусоюз съездлерине делегатха айырадыла. Ол Ленинградда усталыгын ёсдюрююну курсларын да бошагъанды. Бахсанда районла аралы больницаны баш врачы болуп 12 жылны ишлегенди, операцияла этгенин да кьоймагъанды. 1963 жылда уа аны республикалы клиника

больницага баш врачны орунбасарына салгъандыла.

1976 жылда Борис Лукманович ол заманда бек уллу шахар клиника больницага башчылык этип башлайды эмда ол кьуллугунда 21 жылны ишлейди. Ма ол кезиуде бу багъыу учрежденианы ырысхы-техника болуму бирда болмагъанча игилленгенди, жаны энци бёлюмле ачылгъандыла, ол санда хирургия, кардиология, неврология, эндокринология, кардиореанимация палатала да. Гемодиализ эмда гипербарическая оксигенация

бёлюмле ачылгъанлары бла уа республиканы саулукъ сакълауунда алгъа уллу атлам этилгенди. Дубкиде сабийле тууучу экинчи бёлюм да ишленгенди. Ол арта энци багъыу учреждениага - республикалы Перинаталь арагъа - айланганды. Борис Лукмановични башламчылыгы бла биринчи шахар клиника больницаны тийресинде Улуу Ата журт урушда жоюлган медиклеге эсгертиме салынган эди.

Борис Лукманович ахыр кюнлерине дери медицинага кертичилиги кьалгъанды, аны саулай жашауу да бийик профессионализмни, адамлагъа жаныкыны бла кьуллукъ этиуно юлгосюдо.

КъМР-ни Саулукъ сакълау министрствосу Къабарты-Малкъарны саулукъ сакълаууну айнытуугъа уллу къыйын салган адам ёлгенине уллу бушуу этгенин билдиреди эмда Борис Лукманович Керимовну жууукъларына бла ахлуларына къайгы сёз береди.

ХАСАНОВ Муса Хабалович

КъМР-ни Культура министрствосу республиканы маданиятын айнытуугъа уллу къыйын салган Муса Хабалович Хасанов дунядан кетгенине уллу бушуу этеди эмда аны жууукъларына бла ахлуларына къайгы сёз береди.

Муса Хасанов Черек районну Зарагж элинде туугъанды. Ленинградны къырал консерваториясын жетишмиле бошагъандан сора музыка школда дерсле берип тургъанды. 1956 жылдан 1993 жылгъа дери Нальчикни музыка

училищесини таматасыны, Къабарты-Малкъарны Музык театрыны башчысыны, республиканы культура эм искусство училищесини директоруну кьуллукъларында ишлегенди.

Муса Хабалович республиканы жамауат жашаууна да тири къатышханладан эди. Аны халкъ депутатланы шахар эм район советлерине, КъМР-ни Культура министрствосуну коллегиясыны членине, художестволу советине да кеп кере айыргъандыла. Ол музыка жаны бла билим бериуно республикалы

методика советини председатели да болгъанды.

Республикада музыка билим бериуно профессионал жанын айнытууда Муса Хасанову уллу къыйыны барды. Бийик усталыкълары болгъан кадрланы хазырлагъаны ючюн анга «РФ-ни культурасыны сыйлы кьуллукъчусу» эм «КъМР-ни школларыны сыйлы устазы деген атла берилгендиле, ол КъМАССР-ни Президиумуну Баш Советини Сыйлы грамотасы бла эки кере саугъаланганды.

Ыйыкъларга гараскан

10 сентябрьден 16 сентябрьге дери

КЪОЧХАР. Эрттеден бери да байламлыкъ жюрюпюп келген адамларгыздан айырылып башхала бла таныханыгыз, алагъа кьошулганыгыз кьадарыгызны иги жанына тюрлендирге боллукъду.

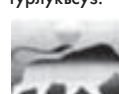
ТАНА. Арт болжалга салып турган муратларыгызга жетерге онг чыгарыкды. Жангызы бла чекленип кьалмагъыз, бир жолга бир ненчасын кьолгъа алыгыз.

ЭГИЗЛЕ. Сюйген затыгызны олсагъат излеп тохтамагыз, сабыр болугъуз, ансы жууукъахлугъуз, тенгигиз, шухугъуз да ол бизни кеси муратларына жетер ючюн хайырланады деп, ишекли болурга боллукъдула.

АЙЫРЫЧАБАКЪ. Онг аягыгыз сол аягыгыз не этгени билаллыкъ туйюлдю. Сизге уллу атлагла бла алгъа баргъанча кёрунорюкдю, алай а жеригизде тепчип турлукъсуз.

АСЛАН. Бир кезиуде тёзюмоюгюз, къарыуугъуз да тауусулуп, ахырына жетдиралмаган жумушла сизни артаха тартханлай турлукъдула. Аланы тамамлагыз да, жууукъ заманда хайыр келтирлик ишлени кьолгъа алыгыз.

КЪЫЗ. Эски проблемага кьайтыргъа, аладан кьултуууну кьолгъа алыргъа тошерикди. Энди арта кьалдыла деп сунган кезиуле сизден оноу да, амал да этеригизни излерикидиле.

БАЗМАН. Файданы юлешуу бла байламлы ишде кесигизни эркинлигизни кьорууларга кюрешигизден магъана чыгарык туйюлдю, сизге бютюн аман боллукъду. Бир къауум шартла сизни юйренген жашау ыздан тайдырыкдыла.

АКЪЫРАП. Биреуге андан онглу болганыгызны, жашырып турган фахмуларыгызны кёргюзюрге амал чыккъанлай, сиз аны хайырланмай кьаллыкъ туйюлсюз.

МАРАУЧУ. Алгын сиз арталлы да эс бурмагъан затла энди сизни ачуландырыкдыла, нерваларыгызны кьозгарыкдыла. Кюн сайын тубеучу шартла сизни алай нек кьозухтанларыны сылтауларын билирге кюрешигиз.

ТЕКЕМЮЙОЗ. Шуёхларыгыз бла тубеширге, ушакъ жетерге заман табгыгыз. Жаланда ала болушурукъдула жашауугъузда чырмаулукъ этип турган, кыйнаган жумушларыгызны тамаларга. Кеси алыгыгызга уа ол кьолугъудан келлик туйюлдю.

СУУКЪЙ. Физкультура этгенигиз жюрек кыйыныгыздан, тынчлыкъ бермеген сапышладан кьутулурга болушурукъду.

ЧАБАКЪЛА. Жюрегигиз тартхан жумуш бла кюрешигиз. Ол кючкыруу да берликди, хошлукъ-ырахатлыкъ да келтирликди. Акылыгызны эрттеден бийлеп турган соруулага жууаппа табарыксыз.

Топалайчык

Кетенчиланы Альбертни жашы Омарга юч жыл болады. Ол Нальчик шахарда жашайды.

Прокуратура

Ахчаны кеси кереклерине кьоратхандыла

Элбрус районну прокуратурасы предпринимательствогъа болушлукъ этиу жаны бла законла кялай толтурулгъанларын тинтгенде, бузукълукъла ачыкълангандыла. Белгили болгъаныча, 2013 жылда тийреде целевой программаны чеклеринде 19 энчи предпринимательге грант халда 4,7 миллион сом берилгенди, 2014 жылда уа 13 бизнесменге 3,6 миллион сом колешингенди.

Тинтиуеден ачыкъланнга-

ПОЛИЦИЯ

Тюйюп, машинасын сыйырыргъа кюрешгенди

РФ-ни МВД-сыны Зольск районда бѐлюмюне Шордаково элден биреулен тарыгып келгенди. Ол айтханыча, Залукокоже посѐлкадан 21-жыллыкъ танышы, аны тюйюп, машинасын алып кетерге умут этгенди.

Экспертиза тохташдыргъа-

ныча, 2013 жылда юч предприниматель субсидияланы алып ючюн, жалгъан шартла кѐргюзтгендиле эмда, келишимге бузукълукъла этип, кыралдан берилген ахчаны кеси кереклерине кьоратхандыла. Алагъа РФ-ни Уголовный кодексини 159.2-чи статьясыны 1-чи кесегине (ахчаны алгъанда хыйлалыкъ этгенлери ючюн) бузукълукъла этгенлери ючюн терслеу ишле ачылгандыла.

Бизни корр.

КОНКУРС

Предпринимательлеге - ахшы амал

«Регионла – тутучлу айныу» деген конкурс быйыл ишин башлайды. Мында Россейни регионлары инвесторла эс бурурча проектлерин ачыкъларыкълдыла. Ол санда аланы жашауда бардырыргъа, ахча бла болушлукъ этиуде да жангы амаллагъа кьараллыкълды.

Эришиуге экономика эм социальный проектлерин жашауда бардыргъан компанияла кьатышыргъа боллукълдыла.

Проекте бу шартлагъа кѐре сайланадыла: багъасы 50 миллион сомдан аз болмазгъа керекди; предприниматель ишине берилген ахчагъа кесинден он процент кьошады; ол онжети жылдан кем кьалмай хыйыр тюшюрча болургъа тийишлиди.

Конкурсну «Сбербанк России» бла «ОАО Банк ВТБ» бардырадыла. Хорлагъанла бла келишим этиледи эмда кредитни льготала бла тѐлерге онг берилликиди.

«Регионла – тутучлу айныу» деген конкурс РФ-ни Правительствоосуну буйругъу бла 2011 жылдан бери бардырылады. Аны магъанасы кьырал органланы, жамауат эм коммерция организацияланы бирикдириудю, экономика бѐлюмюне айнытыуду. Быллай шарт предпринимательлеге

жангы производствала кьуарча аламант себепликиди.

Конкурсха кьатышыргъа суйоген 30 октябрге дери заявка берирге керекди. Аны жорукълары бла бу сайтда толу шагьрейленирге боллукълды: WWW.infrakonkurs.ru

Бизни корр.

АКЦИЯ

Къарыуугъузну сынаргъа сюе эсегиз...

26 сентябрьде Нальчикде «Мени спорт школум» эмда «Спорт бла кюреш» деген Битеурсей акция бардырылыкълды. Эришиуле шахарны тѐрт майданында спортну он тюрюсюнден бир кезиуде ѳтдюрюлюкълды. Анга кьатышыргъа суйогенлени барысын да чакьырабыз.

Эришиуле бу жерледе бардырылыкълдыла: **кьол тюйюш - Ленин атлы проспект, 8а, Кѐп функциялы спорт комплекс; бокс, карате, дзюдо – 2-чи Таман дивизион орам, 35, «Нальчик» спорт комплекс; грек-рим эмда эркин тутушуула - Балкарская орам, 1, Спорт дворец; спорт гимнастика,**

женгил атлетика, стол теннис, гитче футбол - Пачев атлы орам, 57, Сабий стадион.

Эришиуле сагъат онда башланьрыкълдыла.

Акция РФ-ни Спорт министрствосуна башламчылыгы бла сабийле эмда жаш тѐлю физкультура эм спорт бла хаман кюрешип турурча этер муратда бардырылады.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоосу

**Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал**

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

БЕШПАЙЛАНЫ Муталип
(баш редакторну орунбасары)
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
САРАКУЛАНЫ Асият
ТИКАЛАНЫ Фатима

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приѐмныйи - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин кьоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июньда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кьырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикте кѐре 19.00 сагъатда кьол салынады.
20.00 сагъатда кьол салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Текуланы Хауа - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфья - жууаплы секретарыны орунбасары;
Зезаланы Лида - (1, 2, 3, 8-чи бетле),
Гельяны Валентина - (4, 5, 6, 7-чи бетле) - корректорла.
Тиражы 2100 экз. Заказ № 1538

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru